

17 Victoria Jugurthæ de A. Albino, auri Africani cupidus, ann. V. C. 645. ubi Philipp. Briet. inquit: A. Albinus Proconsul, in castris relicto fratre; statim in eunte Januario, copias eduxit ad urbem Suthul, in qua regij thesauri latebant: verum inde abstractus à Jugurtha, & in loca periniqua compulsus, sub jugum missus, intra decem dies ex Numidia præceps ejicitur; quin frater ejus P. Albinus posset abolere ignominiam, propter militis solutissimam disciplinam. Jugurtha auro corruperat Senatores, sicut in morte Adherbalis, ut sibi ejus cederet Numidiæ regnum: tuncque Calpurnius Bestia pacem cum Jugurtha injussu populi & Senatus fecit (ait Liv. lib. 64.) Jugurtha fide publicâ evocatus ad indicandum consiliorum auctores, quos multos pecuniâ in Senatu corrupisse dicebatur; Romam venit propter cædem. Roma cum periclitaretur, causam captis dicere iussus, clam profugit, & discedens urbe, fertur dixisse: O urbem venalem, & certò perituram, si emptorem inveniret! A. Postumius legatus infeliciter prælio adversus Jugurtham gesto, pacem ignominiosam adiecit; quam quidem minime esse servandam Senatus censuit.

18 Anno primo Xerxis expeditionis in Græciam, & V. C. 273. Celanis in Phrygia occurrens Pythius Lydus, urbis illius civis, Regem Persarum cum toto exercitu magnificentissimo suscepit hospitio: sponditque, se pecuniâ ei in bellum gratis suppeditaturum. K. Græc. Refert Majol. 1. Colloq. 19. & fusè Herodot. 7. à n. 12. Expavit Xerxes, sed renuit oblata (quorum summam apud eum ibid. videris) Nihilominus tamen titulo Amici Regis honestavit (quod gloriosum inter Persas) & gloriâ regij hospitii cujus decoris numquam poeniteret. An ita, videbimus 24. Mart. n. 22.

19 Unde tot ei opes, variæ AA. sunt sententiæ. Ejus cumulum seu potius gazas, & originem, refert Plutarch. de Virtutibus Mulier. n. 26. Pythij, qui regnante vixit Xerxe, uxorem sapientem fuisse, ait: virum in sensum adduxit, qui totus, cum invenisset aurifodinas, in aurum tantum incumbere, assidueque versabatur; quo studio cogebat cuncta, vel quæ ad vitam necessaria, relinquere, subditis omnibus opere fatiscitibus. Questus questus generavit, sed uxor Pythij ingeniosa compescuit, aurificibus commendans, ex aurea massa panes aureos, poma, & alia edulia ad speciem conficere. Factum est: illique vesculo ad cœnam venienti, & postulanti; cuncta ex auro apposita, sed nihil quod mandare quiret. Phytus pri-

mum ingenio & aspectu lætus, cum nihil aliud in refectioem videret, iracundiâ percitus vociferabatur esurire: cibum, non aurum exposcere. Uxor respondit, cives vexatione auri fodiendi, agros colere non potuisse, nec greges pascere: quapropter quid agendum videret; quandoquidem ejus infatiabili avaritiâ, & fame auri, fame peribant cuncti. Oratione uxoris motus Pythius, non proorsus opus reliquit; sed quintam civium partem ad aurifodinas dedicavit, & reliquos in agriculturam. Hinc Pythij Thesauri & opulentia, queis vel laudans invidit Xerxes, & possidenti attulerunt extremas amaritudines. Eadem referunt Erasmus in Apophth. lib. 8. n. 22.

20 Malè Pythio celsit animi singularis generositas munifica. Non ab similia perperavit Menander Protagoræ pater, qui ex dono duntaxat nactus, quod filius ejus potiretur discipulatu Magorum, intercessione, seu facultate Regis; quoniam haud facile in illorum exteri admittebantur disciplinam. Meandrum Protagoræ patrem, adeo opulentia & omnifariâ rerum copia præcelluisse, scribunt ex Græcis nonnulli (excerpit Rhodigin. 19. cap. 17.) ut Xerxes Persarum Regem, à quo mox Græcia concussa est; & domo & donis excipere ausus sit: qua occasione illi insinuat, Protagoræ filio Magorum congressum impetravit, quando Persarum Magi in doctrina participatum non temerè quemquam, nisi jussu Regum admittunt. Ex horum dogmatibus quid fugere quibat, nisi Atheismum? Ipse enim dixit in exordio libelli cujusdam (qua de causa proscriptus ab Atheniensibus) De Dijs urum sunt, an non sint; nihil habeo dicere. Quis & qualis fuerit, dicit Philostrat. 1. de Vitâ Sophistar. & Diogen. Laërt. lib. 9. de Vir. & morib. Philosoph. de quo ibi: Cecropis urbs potuit, potuisti Palladis urbem Linquere, non potuit Styx violenta fugi.

DIES VI. JANUAR.

I Grad. 16. Solis in Capricorno. VIII. Id. Hic gradus si invenitur in Horizonto, natos facit nanos, deformes & ridiculos. Jul. Firmic. Mamer. Manè oritur sinister humerus Aquarij & axilla Sagittarij. Alsted. Uran. Lyræ, seu Fidicula oritur: tempestatem significat. K. V. & Ovid. v. 315. Obstiterint imbres missi nisi nubibus atris, Nova signa dabunt ex oriente Lyræ. Ovid. Aquila vesperè oritur: stat Auster. Ptolom. Vir equitans equo sine freno. Spher. Arab. Na-

cæna aurea ab ejus uxore excogitata.

Xerxis hospitium apud Meandrum.

Protagoras in disciplina Magorum.

Quia Atheus, Atheus proscriptus.

Laert.

Ovid.

Victoria Jugurthæ.

Ejus judicium de Senatu & civibus.

Concordiam Pythij exhibitum Xerxi.

Unde ejus opes?

Natus tunc sine potestate. Joseph. Scalig. in 5. Manil. Regna & epula in multos dies exercentur. K. P. R.

2 Abraham post quadriennium à morte Saræ, speciali Dei intuitu, quippe à Domino promissum: Eris pater multarum gentium. Genes. 17. 4. aliam duxit uxorem nomine Ceturam. R. Abrah. & Chronic. Alexandr. Hebræi arbitrati sunt fuisse Agar, quæ binominis, revocata ex Pharan in Hebron; quod ludicrum: igitur si Abraham duxisset illam, haud diceretur alia & nomine Cetura: Genes. 25. 1. Deinde v. 6. subditur: Dedit Abraham cuncta, quæ possederat, Isaac: filijs autem concubinarum (id est, secundarum uxorum causa prolis) largitus est munera & separavit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viveret, ad plagam orientalem. Ergo duæ fuerunt concubinae, & non una: quo Cetura non potuit esse Agar. Vid. Joseph. 1. Antiq. cap. 16. Petr. Comest. in Genes. cap. 62. Genebr. ann. 2049. Tornieil. 2179. n. 2. & Hieronym. in Tradition. Sex ex Cetura suscepit filios (& juxta Josephum, antequam mitteret pro Isaaci conjugem in Mesopotamiam; quod falsum est. Vid. 20. diem, n. 3.) quos deduxit in colonias, ut supr. dicitur. Addit Epiphanius in Compend. ad calcem Panarij: Filij Ceturae dona erant pecunia præsentis, aurum & argentum, ac vestitus: & in mysterium conclusit Abraham in peris thus & myrrham & aurum. Adi 6. Maij, n. 4.

Abraham ducit Ceturam.

Non est Agar.

Quæ dona dedit filijs ejus, dum missi in colonias?

Nascitur Joseph.

Diluvium Ogygis.

Portentum singulare.

3 Post annum ab hinc 110. patris verò 91. juxta mentem Genebr. ab orb. condit. 2239. vidit lucem ex Rachele Joseph, qui natus est homo, in gaudium utriusque parentis, decusque familiæ. Eutich. Annal. Alexandr. & Joseph Gorionid. in Histor. Judæic. p. 1. Hac in die cœpit diluvium Ogygis, majus diluvio Deucalionis, ut notat Briet. nosque dicemus 16. Febr. n. 3. Apposui (etiam erga tempus variæ AA. sint sententiæ, videndæ apud Perer. lib. 13. de Histor. Diluvij, disput. 13. & 14. & in cap. 47. Genes. n. 28. Tornieil. ann. 2258. n. 1. & Petav. p. 1. lib. 1. cap. 4. Rationar. tempor. & p. 2. lib. 2. cap. 5.) cum Josephi ortu Diluvium Ogygis, propter insignia quæ ab Ethnicis illo in tempore annotata. In Cælo (ait Augustin. 21. Civ. cap. 8.) mirabile extitit portentum; nam stella Veneris nobilissima, Castor scribit tamen extitisse portentum; ut mutaret colorem, magnitudinem, figuram, cursum: quod factum ita neque antea, neque postea sit. Hoc factum Ogyge Rege. Idem M. Varro de Gente Popul. Rom. Tornieil. d. n. 2. & Perer. d. n. 19. disput. 3. Si hæcine vera, Jo-

sephi nascentis præclara signa, respondentis cunctorum expectationi; equidem ejus gesta indicabantur splendore cœlesti. Addit Petr. Comest. in Genes. cap. 76. His temporibus factum est diluvium sub Ogyge Rege. Tunc etiam apud Lacum Triconidem virgo apparuit, quam Græci Minervam dixerunt. Traditur autem, cum per diluvium illud insula Cyclades longo tempore obumbrata fuissent; aquis rarefcentibus prima inter eos Delos Sole illuminata est: & ideo Delos dicta, quod sonat manifestum. De Delo dicemus d. 15. à n. 7. & Isagog. August. n. 8. In illa natalis Apollinis & Dianæ; de quo, 7. April. De Apparitione Virginis, quæ Minerva, dictum die 3.

Virgo aparet.

Delos insula.

Quo tempore erectum idolum Michæ?

Historia Levite de Gader.

4 A nativitate Joseph ann. 339. juxta Briet. postquam in terra Chanaan mortui sunt Josue, Eleazarus, & seniores, sub quorum regimine Israëlita soli Domino servierunt (Judic. 2. 6.) haud post mortem Samsonis, ut placet aliquibus, videndis apud Serar. hic cap. 21. q. 6. sed summo Sacerdote Phinees, ut constat ex cap. 20. v. 28. quo tempore erectum idolum Michæ, ut asserit Philo Bibl. Antiq. Hebr. & dicemus, 22. August. à n. 3. & 14. Sept. n. 2. Levita quidam, nomine Beël duxit uxorem secundariam ex Bethleem Juda; quæ quidem propter zelotypiam, ut cogitat Joseph. 5. Antiq. cap. 2. vel propter dissonam conditionem & jurgia, ut ait R. Salomon, vel quia adultera, timore lapidationis, ut astruit Briet. & Philo loc. cit. fugit ad patrem, ab illo per humanè suscepta. Post 4. menses, quia ob formam eximiam adamabat Levita, quæsit in domo paterna, & satisfactione mutuo data & accepta per socerum reconciliati, reverti decreverunt in montem Ephraim in Gades, seu Gader civitatem, de qua Hieronym. in Loc. Hebr. Joseph. 8. Antiq. cap. 6. Adrich. in Ephraim. n. 46. & Philo, quò dudum. Historiæ verè tempus invertunt Rabini, miserèque nugantur, illud signantes ad lubitum. Vide Talmudistas Tractatib. Thabhenith, & Baba-bathra, cap. 4. & 9.

5 Falluntur planè, quia illa quatuor mensibus retrò, recesserat in domum paternam, ut dicemus 6. Septembr. à n. 2. Hac in die juxta Chronicos ex computatione rectè ordinata ex sacro textu, ut ex historia constabit; Levita præfatus sciens uxorem suam eum fugisse ad parentes in Bethleem, cum illam, quippe eximie speciosa, deperiret, ei reconciliari cupiens, pervenit in loceri domum, ubi filiam degere cognoverat: quò utique amicè susceptus, regièque habitus, reconciliatione facta, & quatrivuo licet in-

Pervernit uxorem fugitivam in Bethleem.

vi-

vite detentus, quinto die comite duntaxat puero, repugnante socero, quasi infelicitatem ac dedecus praesagiente, tulit uxorem, ut reducem inferret in patriam, latus & gaudibundus, quippequam potius voto, prius quasi desperato, quoniam illa sciebat & pulchram esse, & amari, ex quo ortus despectus viri; ut legunt Chald. Septuagint. Maluenda, indicatque Joseph. loc. cit. Philo Biblic. invertit ordinem & historiam, simul cum oppidis, ita ut declinet a narratione sacri textus. Reliqua videlicet die 11. ex quo clades ferè totius tribus Benjamin.

Adventus Magorum duce stella.

6 Pervenerunt hodiernà die Magi in Bethlehem, ducti stellà, visà eadem nocte nativitatìs Salvatoris, ut videbimus suo loc. & die, num. 5. notataque præ illustri claritate à cunctis intuentibus, maximèque spectandorum siderum arte pollentibus, ductis potissimè traditione vaticinij Balaam (cujus erant successores) de stella nova ex Jacob. Eam tamquam signum natalium Salvatoris mundi expectantes, jam crediderunt affuisse; statimque, uti Gentium primitiæ, Regem universi natum inquirere, honorare, ac adorare jam devoti decreverunt. Unde ne in proposito errarent; in propria, quò Regem non cognoverunt, vel sui, inquirere cordi fuit; ut vel Judæi in incredulitate inexcusabiles essent, vel ut clariùs, ubi Rex esset, scirent: etenim ex illis in Deitatis cognitionem superna accipiendà lux; quoniam tradita sunt illis eloquia Dei. Hac de causa prope urbem missa in cursum stella, abscondit mirabilem splendorem, nunciata ab exteris nativitate Messia; ut Synagoga plus dignata orbis obsequeretur Salvatori.

Fons stelle.

In viam ab Hierosolymis sunt directi, sine visibili luce; & ut haberent reliquo felicissimo itinere; ad exitum portæ Pontificis, & occursum fontis (qui extunc dicitur Fons stelle, ut notat Adrichom. in Jerusalem. num. 223.) ecce stella, quam viderant in Oriente, corda Regum replens gaudio, illos miro splendore duxit ac deduxit usque in humilem cœlestem aulam, quam intrantes, & infantem cum Matre virgine invenientes, proni corditùs adoraverunt, ac muneribus avidissimè honestarunt. Ibi aliquot diebus dulciter morantes, & mente præoccupatà prodigijs, per devia (ut monuerunt divina omnia, imbutique fide Dei-hominis ex divina substantia Patris & humanà Genitricis, qui fuit expectatio Gentium, & illis manifestus per singulare miraculum) reversi unusquisque in propria. Vide Baron. ex Cyrill. Am. Christ. 1. n. 57. Stella ergo, ut placet

Ubi & quid stella erant.

multis, post munus expletum, redacta est in præjacentem materiam, ex qua formata, vel submeria in cisterna Bethlehem; de quo adiss Eximium Suar. Tom. 2. in 3. p. D. Thom. 9. 36. art. 7. disput. 14. à sect. 2. Abulens. & Cajetan. in Matth. 2. Salmer. Tom. 3. tractat. 39. Chrysolog. serm. 157. & Cyprian. de Cardinal. oper. Christ. 8. 3. de Stella & Magis. In stella visam fuisse pueri imaginem, & crucem portantis (uti videbimus) ludicrum est, ut refutat D. Thom. Opusc. 12. sicut in puteo juxta speluncam Bethlehem stellam in fundo.

Ejus forma.

7 Chalcidius ethnicus in Platonis Timæum, de stella Magorum ac ejus portento, insit: Est alia sanctior & venerabilior historia, qua perhibet de ortu stella cujusdam, non morbos mortisque denunciantis, sed descensum Dei venerabilis ad humana conversationis, rerumque mortalium gratiam. Quam stellam cum nocturno itinere suspexissent Chaldaeorum profecto sapientes viri, & consideratione rerum cœlestium satis exercitati; quævisse dicuntur recentem Dei ortum; repertaque illa majestate puerili, veneratos esse; & vota Deo tanto convenientia nuncupasse. Idem judicium insedit Plinio, ut videbimus 25. Decembr. à n. 4. dicenti, lib. 2. cap. 25. In specie humana Dei effigiem ostendisse stellam, & salutarem terris fuisse. Ferè cuncti, quia dixerunt Magi: Vidimus stellam ejus, quasi indicem nativitatìs Salvatoris; cogitarunt accepisse stellæ signa à Balaam; sed anteriora cogitat Kircher. in Obelisc. Pamph. lib. 1. cap. 1. Scriptura cujusdam gentis, sita in ipso principio Orientis, scripta nomine Seth, de stella apparitura in ortu Messia.

Portentum vel ethnicis cognitum.

Stella prædicta à Seth.

8 Sumptum planè ex Imperfecto in Matth. Homil. 2. Legi (ait) Magos istos ex libris Balaam divinatoris, apparitura hujus stelle scientiam accepisse; cujus divinatio posita est & in veteri testamento: Orietur stella ex Jacob, & exurget homo ex Israel, & dominabitur omnium Gentium. Audivi aliquos referentes de quadam Scriptura (etsi non certa, tamen non destruentem fidem, sed potius delectante) quoniam erat quadam gens, sita in ipso principio Orientis juxta Oceanum, apud quos ferebatur quadam Scriptura, inscripta nomine Seth, de apparitura hac stella, & muneribus ei hujusmodi offerendis; qua per generationes studiosorum hominum, patribus referentibus filijs suis, habebatur deducta. Itaque elegerunt duodecim ex ipsis studiosores, & amatores mysteriorum cœlestium, quos posuerunt ad expectationem stellæ: & si quis moriebatur ex eis filius ejus, aut aliquis propinquorum, qui ejusdem vo-

Historia Magorum.

lun-

Quid sit Magus?

luntatis inveniebatur, in locum constituebatur defuncti. Dicebantur autem Magi lingua eorum, quia in silentio & voce tacitâ Deum glorificabant. Hi ergo per singulos annos post messem triviratoriam veniebant in montem, qui vocatur lingua eorum, Mons victorialis, habens in se quandam speluncam in saxo, fontibus & electis arboribus amœnissimus; in quem ascendentes & lavantes se, offerebant & laudabant Deum tribus diebus: sicque faciebant per singulas generationes, expectantes semper, ne forte in generatione sua stella illa beatitudinis oriretur; donec apparuit eis super montem illum Victoriam, habens in se formam quasi pueri parvuli, & super se similitudinem Crucis: & locuta est eis, & docuit eos, & præcepit eis, ut proficiscerentur in Judæam. Proficiscentibus autem eis per biennium, præcedebat stella; & neque esca neque potus defecit in peris eorum. Cetera autem compendiose in Evangelio posita sunt. Tamen cum reversi fuissent, manserunt colentes Deum studiosius magis quam primum & prædicaverunt omnibus in genere suo. Cùm post resurrectionem Thomas Apostolus iisset in provinciam illam, adjuncti sunt ei, & baptizati ab eo facti sunt adjutores ipsius. Proh Superi, quot ineptiæ! Aliqua pia, cetera inania. Idem legeris apud Bulenger. Eclog. 7. de Magis. Repellit figmentum ut excogitatum à Sethianis, Epiphani. Hæres. 26. & 39.

Illic Magi profecti diebus tredecim pervenerunt in Bethlehem.

9 Duobus annis, antequam Christus nasceretur stellam apparuisse in Arabia, fuit sententia Chrysostomi in Matth. Homil. 6. & plurimorum, apud Baron. quò suprà. à n. 31. Contra stat Felicitas: Cùm natus esset Jesus (ait) ecce Magi ab Oriente venerunt. Ecce promptitudinem expeditionis indicat, quippe adventum demonstrat: duntaxatque intervalla temporis decurrerunt, quæ necessaria ad iter illud agendum, & in dromedarijs. Non ita longè ab Arabia Bethlehem, ut necessarius esset in iter conficiendum cursus duorum annorum. Vid. Cajetan. hic. Gemina Frisius lib. 2. de Divin. Characterism. cap. 3. sequitur ad verbum Nicephor. Callist. Hic enim 1. Histor. Ecclesiast. cap. 13. inquit: Sapientes hi natalium splendore, atque opibus insignes, stellam in sua regione prius conspexerant; non ex illis unam, quæ à primordio rerum cœli Firmamento affixa sunt, neque ex his generibus meteorum, quæ prodigio aut quasi enigmate Regum successiones pronuntiant, cometa, quorum ortus ab exhalationibus sursum lais, & circa ætheream plagam incensis, à physicis memorantur; sed novam planè

Tom. I. Ephem.

insolitam, ad terram vergentem, ac plurimum relucens, persimilemque adeo reliquis sideribus cœli; nec alijs, quam qui sideribus cognoscendis operam dedissent, conspicuam & apparentem. Illa quidem non brevè, sed duos ante annos, quam Christus natus esset, exorta effulserat; ne quis duobus post nativitatem annis, editam puteo (novissimus error pejor prior) sed Magi cum novo hujus sideris spectaculo in considerationem ambiguam torquerentur; diù multamque inquirendo, in Prophetam Balaam incidissent, qui de ea quod futurum erat, numine afflatus, tot sæculis antè cecinerat. Fortassis etiam ab ijs quos in veneratione habuerant sacerdotibus, paulatim per doctrinam ad mysteria ejus (quæ rationem omnem excellit) Dei Verbi nativitatìs deducti essent; maximè verdè Deus ad hoc ipsorum animos excitaret. Proinde & summi Regis providentiâ natam stellam perinde atque animatam quampiam, intelligentiæque participem vim ex Perside Judæam versus moveri intelligerent, tanquam via ducem præcedentem, posthabitis omnibus, sint post secuti. Cùm verdè ab Hierosolyma venissent in Bethlehem; quæ disparuerat prius, se rursus ostendit: ipsæ ab Oriente præcedens, tandem supra domunculam constitit, & quasi loco affixa, firmius immota permansit, ubi scilicet & mater ipsa, & Regum Rex, illius filius, admirandi præstellis ceteris effulgebant. Sanè specie stella hujusmodi meteorum constructum ministerio Angelorum; ut ait D. Thom. d. Hanc stellam Italiæ & Hispaniæ visam, dicemus, 25. Decembr. n. 4.

Alia Historia via Magorum.

10 Dona illorum, uti mystica ac summe mysteriosa, physicè servata, ac credita filijs ab Adamo, dicemus loc. cit. n. 4. Ab Abrahamo originem sumpsisse, ex Hebraicis traditionibus refert ibid. Aurumque fuisse ex præda victoriæ partè de quatuor Regibus, ut dicitur Genes. 14. Dona illa jam Deo sacra (subdit Epiphanius) eadem dona, qui successores Magi, in participatione ejusdem spei, Christo in Bethlehem obtulerunt, quando stellam conspicati, venerunt. Confirmat vaticinio Isaïæ, 8. 4. Antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, &c. Vide Tom. 6. T. 3. D. 1. n. 14. & Baron. d. n. 26. Prudent. in Apotheos. à v. 708.

Dona Regum ab Abrahamo immo ab Adamo.

Nunquid vana viros aut mens aut lingua fefellit? Nunquid fortuitis frustratione dona dederunt Casibus, aut ceco votum sub honore dicarunt? Sed jam tolle Magos: Thus, aurum, nyrreba dona

Prudent.

F

Qua